

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ АВТОКАСКО В УКРАЇНІ

FEATURES OF DEVELOPMENT OF THE AUTO HULL INSURANCE MARKET IN UKRAINE

У статті розглянуто особливості розвитку ринку добровільного страхування наземних транспортних засобів (автокаско) в Україні та нові продукти у сфері страхування автокаско, створені вітчизняними страховиками. Робота містить аналіз основних показників страхування автокаско на українському страховому ринку за 2016–2018 рр.: динаміки валових страхових премій та виплат, кількості договорів страхування, укладених зі страховальниками – фізичними та юридичними особами. Проаналізовано волатильність процесів на ринку страхування автокаско України та у ПрАТ «СГ «ТАС» із використанням таких інструментів: показника варіації, показника осциляції й показника семіваріації. Досліджено ризиковість страхових операцій ринку страхування автокаско в Україні та в ПрАТ «СГ «ТАС» за допомогою коефіцієнта ризику та коефіцієнта безпечності страхових операцій. З'ясовано проблеми, які заважають ефективному функціонуванню ринку страхування автокаско, та визначено шляхи їх подолання.

Ключові слова: автокаско, страховики, страхові премії, страхові виплати, рівень страхових виплат, волатильність, показники ризикованості страхових операцій.

В статье рассмотрены особенности развития рынка добровольного страхо-

вания наземных транспортных средств (автокаско) в Украине и новые продукты в сфере страхования автокаско, созданные отечественными страховщиками. Работа содержит анализ основных показателей страхования автокаско на украинском страховом рынке за 2016–2018 гг.: динамики валовых страховых премий и выплат, количества договоров страхования, заключенных со страхователями – физическими и юридическими лицами. Проанализирована волатильность процессов на рынке страхования автокаско Украины и в ЧАО «СГ «ТАС» с использованием следующих инструментов: показателя вариации, показателя осцилляции и показателя семивариации. Исследована рискованность страховых операций на рынке страхования автокаско в Украине и в ЧАО «СГ «ТАС» с помощью коэффициента риска и коэффициента безопасности страховых операций. Выявлены проблемы, которые мешают эффективному функционированию рынка страхования автокаско, и определены пути их преодоления.

Ключевые слова: автокаско, страховщики, страховые премии, страховые выплаты, уровень страховых выплат, волатильность, показатели рискованности страховых операций.

УДК 368.2

Терещенко Т.Є.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри державних,
місцевих та корпоративних фінансів
Університет митної справи та фінансів

Колеснік Є.О.

студентка
Університет митної справи та фінансів

The article describes the concept of voluntary insurance of land vehicles (auto hull), discusses the features of the development of the Ukrainian motor hull insurance market and new products in auto hull insurance created by domestic insurers, for example, an auto insurance program for female drivers of motor hull insurance "Avtoledi", an innovative product KASKO Smart from "AXA Insurance" and the functionality "Set your price for auto hull." The work contains an analysis of the main indicators of motor hull insurance in the Ukrainian insurance market for 2016-2018: the dynamics of gross insurance premiums and payments, the level of insurance payments and the number of insurance contracts concluded with insured individuals and legal entities. It was determined that the Ukrainian motor hull insurance market is actively developing, the volumes of insurance premiums increase every year, new insurance products are created, a larger number of policyholders are attracted. The article analyzed and compared volatile processes in the motor hull insurance market of Ukraine and in the national insurance company PJSC IG «TAS» using the following tools: variation indicator, oscillation index and semi-variance index. The riskiness of insurance operations in the motor hull insurance market in Ukraine and in private company IG «TAS» was investigated using the risk ratio and safety ratio of insurance operations. Trends in indicators of uncertainty and variability of the motor hull insurance market with risk indicators of the insurer of operations were determined. The problems that hinder the effective functioning of the motor hull insurance market have been clarified and ways to overcome them have been identified. The most important areas for improving motor hull insurance are: improving the economic situation in the country, supporting and regulating the solvency level of insurers, justifying tariff policies by insurers, especially those in whose portfolios auto hull insurance prevails, introducing a system of informing citizens about the development of the insurance market and introducing foreign experience in insurance auto hull.

Key words: motor hull, insurers, insurance premiums, insurance payments, level of insurance payments, volatility, indicators of riskiness of insurance operations.

Постановка проблеми. Із кожним роком усе більше українців, які є власниками транспортних засобів, починають усвідомлювати важливість такого інструменту захисту від непередбачуваних ситуацій на автошляхах, як страхування автокаско. Тому в умовах мінливих реалій сучасного економічного життя виникає необхідність вивчення особливостей розвитку ринку добровільного страхування наземного транспорту (далі – автокаско) та аналізу функціонування ринку страхування автокаско України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розроблення теоретичних та методичних підходів до розвитку та функціонування

автострахування здійснили багато зарубіжних та вітчизняних науковців: В.Д. Базилевич, О.Д. Вовчак, С.С. Осадець, Є.В. Коломін, Т.А. Говорушко, А.О. Таркуцяк та ін. Проте добровільне страхування автокаско безпосередньо не ставало предметом окремого дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення особливостей страхування автокаско та аналіз ринку страхування автокаско в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування автокаско – вид страхування майна, що передбачає страховий захист від будь-яких збитків, що можуть виникнути внаслідок повного або часткового пошкодження, знищення або

викрадення автотранспортного засобу чи окремих його частин за настання обумовлених у страховому полісі подій [1].

Страховання автокаско має певні особливості, що полягають у такому:

- під час укладання договору страхувальник може бути впевнений у тому, що йому буде компенсовано збитки в разі знищення, викрадення, пошкодження автомобіля;
- у полісі враховується максимальна кількість ризиків, оскільки він забезпечує водія широким спектром послуг;
- поліс відшкодовує збиток, навіть якщо страхувальник визнаний винною особою в ДТП, або поліцією не було встановлено осіб, які вчинили викрадення або в разі помилки власника транспортного засобу;
- компенсація виплачується як третім особам, так і власнику авто;
- наявна можливість передачі документів на станцію технічного обслуговування й оплати ремонту транспорту за рахунок страхувальника [2];
- страховики намагаються постійно вдосконалювати продукт для перетворення потенційних клієнтів на постійних.

Український ринок страхування автокаско активно розвивається, на ньому з кожним роком з'являються нові страхові продукти, такі як:

1) Програма автострахування для жінок-водіїв каско «Автоледі» – це повноцінний страховий продукт для жінок, розроблений страховою компанією «Арсенал Страхування», який базується на класичному каско All risks (відмінність від стандартного полягає у тому, що страховим випадком визнається будь-яка подія, яка не є винятком згідно з договором) із франшизою за всіма ризиками 0%, відсутністю обмежень під час виплати страхового відшкодування в разі порушення водієм ПДР та цілодобовим ассистансом [3].

2) Інноваційний продукт КАСКО Smart від «АХА Страхування», особливість якого полягає у використанні телематичного пристрою, який аналізує

й оцінює стиль водіння. Під час укладання договору автовласник отримує 5% знижки, а загальна знижка за рік може становити до 30% від загального платежу. З кожним наступним роком розмір знижки може збільшуватися до 60% на четвертий рік страхування. На страхування приймаються легкові автомобілі 2008-2019 рр. випуску і вартістю понад 200 тис. грн. [4].

3) Функціонал «Признач свою ціну на автокаско». Клієнт вибирає ціну, яку він готовий заплатити за поліс автокаско, а компанія пропонує найбільш оптимальний варіант страхування. Сьогодні страховик пропонує продукт-конструктор, який дає можливість збирати і купити каско «під себе», каско із щомісячною оплатою, продукти з франшизою, мінімальне покриття зі зручним інтерфейсом клієнтів із різними фінансовими можливостями [5].

Аналізуючи ринок страхування автокаско, основними показниками виступають обсяг надходжень валових премій, отриманих страховими компаніями та сплачених страхувальникам виплат.

За період 2016-2018 рр. у цілому спостерігалася поступове зростання обсягів надходжень валових премій та виплат, що можна спостерігати на рис. 1.

У 2016 р. страхові премії становили 4604,0 млн. грн., у 2017 р. темп приросту становив 20,98%, або 966,10 млн. грн. (обсяг надходжень – 5570,1 млн. грн.); у 2018 р. валові премії зросли на 25,18%, або на 1402,30 млн. грн., порівняно з аналогічним періодом 2017 р. (до обсягу – 6972,4 млн. грн.) [6].

Динаміка валових страхових виплат також характеризується зростанням: у 2016 р. показники становили 2050,1 млн. грн.; у 2017 р. відбулося зростання на 27,98%, або на 573,60 млн. грн. (до обсягу 2623,7 млн. грн.); у 2018 р. темп приросту становив 20,03%, що на 525,40 млн. грн. більше, ніж за аналогічний період 2017 р. (до обсягу – 3149,1 млн. грн.).

Показники рівня страхових виплат у 2016-2018 рр. коливаються у межах 41-49%. 2016 р.

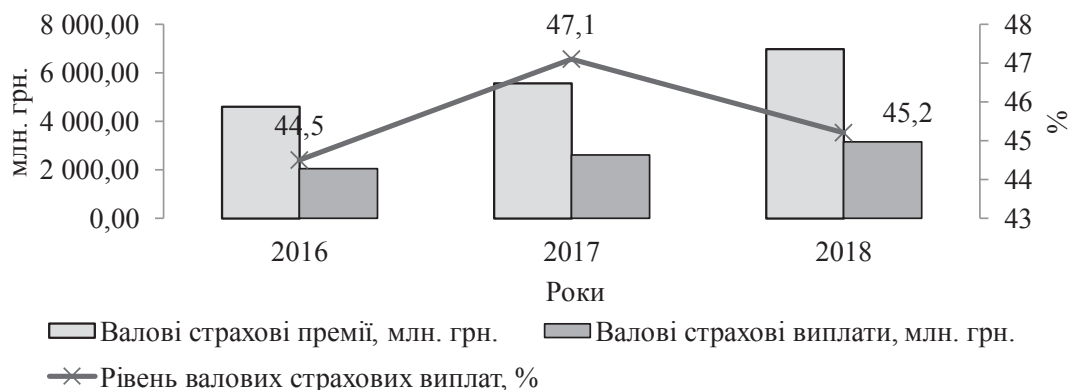

Рис. 1. Динаміка основних показників страхування автокаско на страховому ринку України в 2016-2018 рр.

Джерело: складено авторами на основі [6]

відзначився рівнем страхових виплат зі значенням 44,5%; у 2017 р. значення рівня страхових виплат фіксувалося у розмірі 47,1%, що на 2,6% вище в абсолютному вираженні та на 5,84% – у відносному порівняно з 2016 р.; у 2018 р. рівень страхових виплат становив 45,2%, що на 4,03% нижче, ніж за аналогічний період 2017 р.

Отже, український ринок страхування автокаско активно розвивається, з кожним роком зростають обсяги надходження страхових премій, створюються нові страхові продукти, залучається більша кількість страхувальників. Тобто період 2016-2018 рр. характеризується абсолютним зростанням як валових страхових премій, так і страхових виплат.

Проаналізуємо динаміку кількості договорів страхування автокаско за 2016-2018 рр., укладених зі страхувальниками – фізичними та юридичними особами, що продемонстрована на рис. 2.

Отже, у 2016 р. кількість договорів страхування автокаско становила 281 321 шт. (у т.ч. укладених зі страхувальниками – фізичними особами – 179 296 шт., юридичними особами – 102 025 шт.). У 2017 р. кількість договорів зросла на 40 226 шт., або на 14,30%, до 321 547 шт. (у т.ч. укладених зі страхувальниками – фізичними особами – на 32 306 шт., або на 18,02%, юридичними особами – на 7 920 шт., або на 7,76%). У 2018 р. відбулося зростання кількості договорів на 165 161 шт., або на 51,36%, до рівня 486 708 шт. (у т.ч. укладених зі страхувальниками – фізичними особами – на 144 782 шт., або на 68,42%, юридичними особами – на 203 79 шт., або на 18,54%).

У структурі кількості укладених договорів страхування автокаско переважають договори зі страхувальниками – фізичними особами з питомою вагою у 2016 р. – 63,73%, у 2017 р. – 65,81%, у 2018 р. – 73,22%, тоді як частка договорів, укладених зі страхувальниками – юридичними особами, становить відповідно: у 2016 р. – 36,27%, у 2017 р. – 34,19%, у 2018 р. – 26,78%.

Для оптимізації ефективного функціонування ринку й забезпечення надійної фінансової безпеки ринку страхування автокаско необхідно ґрунтовно досліджувати та планувати його діяльність. Головною проблемою виступає невизначеність ринкових процесів, котра обтяжує прогнози й спричиняє непередбачуваність отриманих результатів. Отже, для поліпшення механізму регулювання розвитку ринку страхування автокаско України постає завдання з'ясування ступеня невизначеності процесів на ринку.

Статистичні параметри, що характеризують діяльність ринку, періодично змінюються з часом, що спричиняє втрату актуальності виявлених закономірностей. За допомогою дослідження волатильності ринкових процесів можливо вирішити проблему. Даний показник окреслює певні відхилення від детермінованого складника часового ряду [7]. Тобто волатильність пояснюється як ступінь мінливості значення індикатора чи параметра в часі. Аналіз волатильності процесів на ринку страхування автокаско можливий із використанням таких інструментів: показника варіації, показника осциляції й показника семіваріації.

Якщо ризик визначається як варіабельність щодо отримання доходів, для розрахунку ризику застосовується коефіцієнт варіації, або відношення середньоквадратичного відхилення економічного показника до сподіваного значення цього показника. Коефіцієнт варіації вважається абсолютним виміром волатильності, що дає можливість порівнювати процеси, що здійснюються на ринку страхування автокаско. Коефіцієнт варіації можна економічно трактувати так: це величина ризику, що припадає на одиницю доходу. Для коефіцієнта варіації характерним є негативний напрям, тобто чим менше значення, тим меншим ризиком характеризується сукупність [8].

Наведений показник обчислюється за формулою (1) [8]:

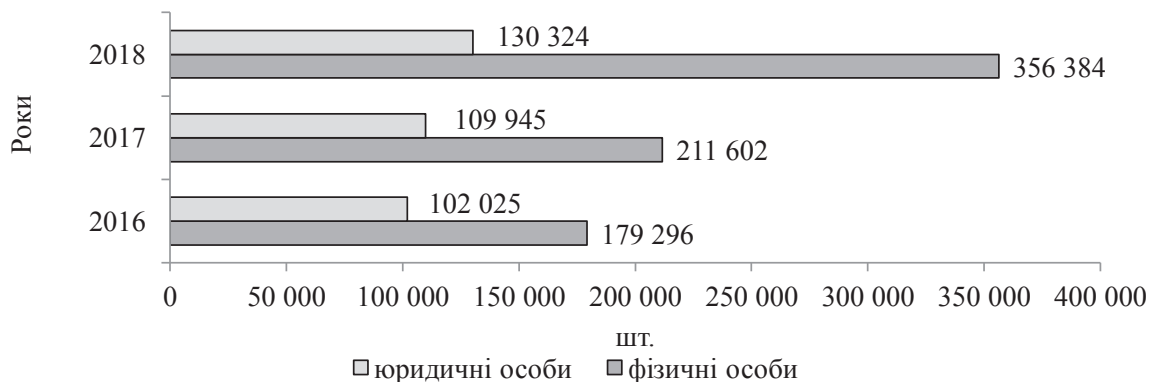

Рис. 2. Динаміка кількості договорів страхування автокаско, укладених зі страхувальниками – фізичними та юридичними особами, на страховому ринку України в 2016-2018 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [6]

$$V = \frac{\delta_x}{\bar{x}} \times 100\%, \quad (1)$$

де δ_x – показник середнього квадратичного відхилення (дисперсія);

$\bar{x}$ – математичне сподівання показника.

Коефіцієнт осциляції описує відносну коливність крайніх значень показника біля математичного сподівання й розраховується за формулою (2) [8]:

$$K_0(x) = \frac{R}{\bar{x}} \times 100, \quad (2)$$

де R – показник розмаху варіації, що висвітлює різницю між найбільшим і найменшим значеннями варіанту.

Коефіцієнт семіваріації визначає середні квадратичні відхилення тих значень величини, що більші (позитивна семіваріація) або менші (негативна семіваріація) за математичне сподівання, та визначається за формулою (3) [8]:

$$SV = \frac{SSV}{\bar{x}}, \quad (3)$$

де SSV – показник семіквадратичного відхилення.

Проведемо розрахунки зазначених показників за даними ринку страхування автокаско в Україні і на прикладі провідної національної страхової компанії «ПрАТ «СГ «ТАС» та зведемо результати в табл. 1.

Таблиця 1

**Характеристика волатильності
ринку страхування автокаско в Україні
та страхування автокаско в ПрАТ «СГ «ТАС»**

Показник	Коефіцієнт варіації	Коефіцієнт осциляції	Коефіцієнт семіваріації
Страхування автокаско в Україні			
Валові премії	0,2052	0,5100	0,1734
Валові виплати	0,2176	0,5500	0,1783
Страхування автокаско в ПрАТ «СГ «ТАС»			
Валові премії	0,4120	0,9894	0,3289
Валові виплати	0,3360	0,8214	0,3323

Джерело: розраховано авторами на основі [6; 9]

Результати дослідження, що наведені в табл. 1, висвітлюють значну різницю показників волатильності ринку страхування автокаско України та окремої страхової компанії як за преміями, так і за виплатами.

Згідно зі шкалою оцінки ризику за коефіцієнтом варіації (табл. 2), ринок страхування автокаско за валовими преміями та виплатами має середній ризик, адже коефіцієнт варіації перебуває в межах 0,21-0,22. Щодо характеристики страхування автокаско в ПрАТ «СГ «ТАС», то значення показників становить 0,41 та 0,34, що свідчить про високий рівень ризику.

Значення коефіцієнта асиміляції, що перевищує 0,33, означає, що дана вибірка має високий рівень варіації та коливання крайніх значень, сукупність

неоднорідна, при цьому показники ПрАТ «СГ «ТАС» відображають несприятливе наближення до 1.

Таблиця 2

**Шкала оцінки ризику
за критерієм коефіцієнта варіації**

Коефіцієнт варіації	Градація ризику
До 0,10	Низький ризик
0,10-0,25	Середній ризик
0,25	Високий ризик

Коефіцієнт семіваріації дає змогу порівняти відносну оцінку мінливості отриманих премій та сплачених виплат, на основі додатного семіквадратичного відхилення дає оцінку сприятливих відхилень від сподіваного значення. Найбільш стабільним вважається ринок із меншими значеннями коефіцієнта. Тобто ринок страхування автокаско має набагато нижчі показники мінливості – 0,17 та 0,18 порівняно зі страховою компанією «ТАС» – 0,33. Високий рівень волатильності ринку страхування автокаско у цілому пояснюється нестабільністю його грошових потоків, тож основним джерелом волатильності ринку є не волатильність його частин, а невизначеність розвитку ринку.

Проаналізуємо ризиковість страхових операцій ринку страхування автокаско в Україні та в ПрАТ «СГ «ТАС» за допомогою коефіцієнта ризику та коефіцієнта безпечності страхових операцій, показники яких наведено в табл. 3. Коефіцієнт ризику (частоти страхових виплат) (KP) характеризує ступінь фактичного ризику за досліджуваний період: чим вище його значення, тим більш ризикованими є страхові операції, та розраховується за допомогою формули (4) [10]:

$$KP = \frac{\sum KB_t}{\sum KD_t}, \quad (4)$$

де KB_t – кількість страхових виплат за t період;

KD_t – кількість договорів страхування за t період.

Коефіцієнт безпечності страхових операцій ($KBCO$) характеризує структуру ризику за видами страхування, базою оцінки виступає кількість договорів страхування. Якщо показник наближується до 0, це говорить про збільшення ризикованості страхування зі зростанням кількості договорів страхування, та розраховується за допомогою формули 5 [10]:

$$KBCO = \sqrt{\frac{1 - KP}{KD_t \times KP}}, \quad (5)$$

де KP – коефіцієнт ризику;

KD_t – кількість договорів страхування за t період.

За даними табл. 3, найвищий коефіцієнт ризику страхування автокаско в Україні спостерігався у 2017 р. зі значенням 0,0082, а найменший – у 2018 р. – 0,0065; у 2016 р. показник

становив 0,0073. Коефіцієнт безпечності страхових операцій є близьким до нуля та в 2016 р. становив 0,0220; у 2017 р. – 0,0194; а в 2018 р. – 0,0178, що свідчить про те, що в 2018 р. зі збільшенням кількості договорів ризиковість страхування знижується найбільше порівняно з попередніми аналізованими роками, хоча показник безпечності страхових операцій також є найнижчим за аналізований період.

Таблиця 3

**Аналіз ризикованості страхових операцій
ринку страхування автокаско
в Україні та в ПрАТ «СГ «ТАС» у 2016–2018 рр.**

Рік	Кількість страхових виплат, млн. грн.	Кількість договорів страхування, шт.	КР	КБСО
Страхування автокаско в Україні				
2016	2 050,1	281 321	0,0073	0,0220
2017	2 623,7	321 548	0,0082	0,0194
2018	3 149,1	486 708	0,0065	0,0178
Страхування автокаско в ПрАТ «СГ «ТАС»				
2016	53,94	14323	0,0038	0,1359
2017	87,53	24280	0,0036	0,1067
2018	127,86	34225	0,0037	0,0883

Джерело: розраховано авторами на основі [6; 9]

Коефіцієнт ризику в страхуванні автокаско в ПрАТ «СГ «ТАС» за період 2016-2018 рр. перебуває в межах 0,0036-0,0038; найвище значення показника фіксувалося у 2016 р. – 0,0038; а найнижче – у 2017 р. – 0,0036. Коефіцієнт безпечності страхових операцій має найнижче значення за аналізований період у 2018 р. – 0,0883; а найвище – у 2016 р. – 0,1359, тоді як у 2017 р. – 0,1067. За даними дослідження, коефіцієнт ризику страхових операцій у 2016-2018 рр. на ринку страхування автокаско в Україні значно перевищує показники в ПрАТ «СГ «ТАС», тоді як безпечність страхових операцій вища саме в ПрАТ «СГ «ТАС».

Порівнюючи отримані результати аналізу ризикованості страхових операцій та волатильності ринку страхування автокаско в Україні та в ПрАТ «СГ «ТАС», можна зробити висновок, що хоча мінливість та невизначеність ринку страхування автокаско в Україні нижчі, ніж в окремій страховій компанії, проте ринок має вищий рівень ризикованості та нижчий рівень безпечності страхових операцій, тоді як ПрАТ «СГ «ТАС» отримало протилежні результати.

Сьогодні на ринку страхування автокаско України наявні певні проблеми:

1. Невпевненість потенційних страхувальників в якості страхового продукту, адже досить часто фіксуються випадки недобросовісного виконання умов договору страховиками, щоб відмовити клієнтам у виплатах відшкодування чи зменшити його розмір.

2. Неплатоспроможність страхових компаній, що спричинено коливаннями курсу національної валюти, наслідком чого є здорожчання вартості ремонту автомобіля; недостатнє планування страховиками своєї діяльності, що спричиняє зростання ризику збитковості.

3. Зниження купівельної спроможності населення, наслідком чого є падіння попиту на страхові продукти, як результат, продаж деякими страховиками товарів за цінами, що нижчі за ринкові, для усунення конкурентів, унаслідок чого знижується якість та звужуються різновиди надаваних послуг.

4. Відсутність системи надійного захисту прав страхувальників.

5. Недосконалість законодавчого регулювання страхування автокаско, невідповідність чинних нормативно-правових актів європейським стандартам та потребам розвитку ринку України [11, с. 108-109].

6. Дефіцит кваліфікованих фахівців у сфері страхування, досконалих наукових досліджень та аналітичних досліджень зі страхової проблематики. Також відсутня стратегія розвитку страхового ринку України та його галузей.

7. Низький рівень страхової грамотності населення, відсутність відповідального ставлення у деяких страхувальників до укладення договору, а в разі законної відмови щодо виплати відшкодування, підірвання довіри до страхових компаній.

Для того щоб поліпшити ситуацію на ринку страхування автокаско та усунути наявні перешкоди, необхідно здійснити низку важливих заходів:

- Поліпшення економічної ситуації в країні, підтримка та регулювання рівня платоспроможності страховиків;
- забезпечення ефективного прогнозування та планування страховиками страхових показників, обґрунтування тарифної політики страховиками, особливо тих, в портфелях яких страхування автокаско переважає;
- підвищення ролі страхових брокерів;
- поліпшення довіри населення України до страхової галузі;
- впровадження системи інформування громадян про розвиток страхового ринку, про важливість, надійність та вигідність укладення страхових договорів через засоби масової інформації;
- підвищення рівня державної підтримки всіх галузей страхування, створення ґрунтовної страхової політики;
- збільшення обсягів власного капіталу страховиків для зростання їх надійності;
- впровадження зарубіжного досвіду у сфері страхування автокаско, розвиток міжнародної співпраці в частині обміну інформацією.

Представлені заходи сприятимуть залученню на український страховий ринок, у тому числі на ринок страхування автокаско, інвестиційних ресурсів, зміцненню ефективності державного контролю та

підтримки страхової діяльності, зростанню популярності страхування автокаско серед населення, вдосконаленню страховиками послуг, які надаються.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, український ринок страхування автокаско активно розвивається, з кожним роком зростають обсяги надходження страхових премій, створюються нові страхові продукти, залучається більша кількість страхувальників. Згідно з результатами дослідження ризикованості страхових операцій та волатильності ринку страхування автокаско в Україні та в ПрАТ «СГ «ТАС», можна зробити висновок, що хоча мінливість та невизначеність ринку страхування автокаско в Україні нижча, ніж в окремії страховій компанії, проте ринок має вищий рівень ризикованості та нижчий рівень безпечності страхових операцій, тоді як ПрАТ «СГ «ТАС» отримало протилежні результати. Ринок страхування автокаско характеризується такими проблемами, як: невпевненість потенційних страхувальників у якості страхового продукту, зниження купівельної спроможності населення, відсутність системи надійного захисту прав страхувальників, дефіцит кваліфікованих фахівців у сфері страхування та низький рівень страхової грамотності населення. Для подолання цих проблем важливими кроками є: поліпшення економічної ситуації в країні; обґрунтування тарифної політики страховиками, особливо тими, у портфелях яких страхування автокаско переважає; впровадження системи інформування громадян про розвиток страхового ринку; впровадження зарубіжного досвіду у сфері страхування автокаско.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Временко Л.В. Сучасний стан ринку автотранспортного страхування в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 3(43). С. 604-606.
2. Види автокаско страхування. *Автоюрист*. URL: <http://auto-lawyer.org/straxovanie/kasko/vidy-kasko-straxovaniya.html> (дата звернення: 17.05.2019).
3. Чого хочуть жінки? КАСКО «Автоледі» – принципово новий ексклюзивний продукт від «Арсенал Страхування». *Фориншурер*. URL: <https://forinsurer.com/news/16/08/04/34151> (дата звернення: 17.05.2019).
4. Інноваційний продукт КАСКО Smart з телематикою від «АХА Страхування» доступний в 8 містах України. *Фориншурер*. URL: <https://forinsurer.com/news/17/10/11/35560> (дата звернення: 17.05.2019).
5. З'явився новий страховий продукт «Признач свою ціну на КАСКО». *Фориншурер*. URL: <http://kasko-insurance.com/tariff/1191> (дата звернення: 17.05.2019).
6. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. *Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг*: офіційний сайт. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-ryнку-Ukrainy.html> (дата звернення: 17.05.2019).

7. Галіцин В.К. Методи вдосконалення моделі оцінки волатильності фінансових ринків. *Бізнес Інформ*. 2012. № 4. С. 195-197.

8. Рядно О.А., Піскунова О.В., Рибальченко Л.В. Математичні моделі у фінансах: навчальний посібник. Дніпропетровськ: ДДФА, 2011. 188 с.

9. Регулярна річна звітність. *Страхова група «ТАС»*: офіційний сайт. URL: <https://sgtas.com.ua/regulyarnaya-godovaya-informaciya/otchetnost-za-2018-god> (дата звернення: 17.05.2019).

10. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Харків: Промарт, 2015. 300 с.

11. Бабенко-Левада В.Г. Пошук оптимальних умов трансформації страхового ринку в умовах фінансової нестабільності. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. С. 107-111.

REFERENCES:

1. Vremenko L.V. (2017) Suchasnyj stan rynku avtotransportnoho strakhuvannia v Ukraini [The current state of the motor insurance market]. *Molodyj vchenyj*. № 3 (43). pp. 604-606. (in Ukrainian).
2. Vidy avtokasko strakhuvannia: Avtoiuryst. Available at: <http://auto-lawyer.org/straxovanie/kasko/vidy-kasko-straxovaniya.html>. (accessed 17 May 2019).
3. Choho khochut' zhinky? KASKO «Avtoledi» – pryntsyypovo novyj eksklyuzyvnyj produkt vid «Arsenal Strakhuvannia»: Forynshurer. Available at: <https://forinsurer.com/news/16/08/04/34151>. (accessed 17 May 2019).
4. Innovatsijnyj produkt KASKO Smart z telematykoju vid «AKhA Strakhuvannia» dostupnyj v 8 mistakh Ukrainy: Forynshurer. Available at: <https://forinsurer.com/news/17/10/11/35560> (accessed 17 May 2019).
5. Z'iavyvsia novyj strakhovyj produkt «Pryznach svoiu tsinu na KASKO»: Forynshurer. Available at: <http://kasko-insurance.com/tariff/1191>. (accessed 17 May 2019).
6. Informatsiia pro stan i rozvytok strakhovoho rynku Ukrainy. Natsional'na komisiia, scho zdijsniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh: ofitsijnyj sayt. Available at: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-ryнку-Ukrainy.html> (accessed 17 May 2019).
7. Halitsyn V. K. (2012) Metody vdoskonalennia modeli otsinky volatyl'nosti finansovykh rynkiv [Methods of improving the model for assessing the volatility of financial markets]. *Biznes Inform*. №4. pp. 195-197. (in Ukrainian)
8. Riadno O.A., Piskunova O.V., Rybal'chenko L.V. (2011) Matematychni modeli u finansakh: navchal'nyj posibnyk [Mathematical models in finance: tutorial]. Dnipropetrovs'k: DDFA. 188 p. (in Ukrainian).
9. Rehuliarna richna zvitnist'. Strakhova Hrupa TAS: ofitsijnyj sayt. Available at: <https://sgtas.com.ua/regulyarnaya-godovaya-informaciya/otchetnost-za-2018-god> (accessed 17 May 2019).
10. Baldzhy M.D. (2015) Ekonomichnyj ryzyk ta metody joho vymiriuvannia. [Economic risk and methods of its measurement]. Kharkiv: Promart. 300 p. (in Ukrainian).
11. Babenko-Levada V.H. (2015) Poshuk optymal'nykh umov transformatsii strakhovoho rynku v umovakh finansovoi nestabil'nosti [Search for optimum conditions for the transformation of the insurance market in conditions of financial instability]. *Efektivna ekonomika*. № 3. pp. 107-111. (in Ukrainian).

Tereshchenko Tetiana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of State, Local and Corporate Finance
University of Customs and Finance

Koliesnik Eugeniya

Student
University of Customs and Finance

FEATURES OF DEVELOPMENT OF THE AUTO HULL INSURANCE MARKET IN UKRAINE

Every year more and more Ukrainians who are the owners of vehicles are beginning to realize the importance of such an instrument of protection against unpredictable situations on the highway as motor insurance.

The purpose of the article. Therefore, in the conditions of changing realities of modern economic life, the purpose of this article is to determine the features of the development of the auto hull market in Ukraine and analyze its functioning.

Methodology. The work contains an analysis of the main indicators of motor hull insurance in the Ukrainian insurance market for 2016-2018: the dynamics of gross insurance premiums and payments, the level of insurance payments and the number of insurance. The article analyzed and compared volatile processes in the motor hull insurance market of Ukraine and in the national insurance company PJSC IG «TAS» using the following tools: variation indicator, oscillation index and semi-variance index. The riskiness of insurance operations in the motor hull insurance market in Ukraine and in private company IG «TAS» was investigated using the risk ratio and safety ratio of insurance operations.

Results. The Ukrainian auto hull market is actively developing, with each year increasing the volume of insurance premiums, creating new insurance products and attracting more insurers. That is, the period 2016-2018 is characterized by absolute growth of gross insurance premiums and insurance payments. The volatility and uncertainty of the auto hull insurance market in Ukraine is lower than of a separate insurance company, however, the market has a higher level of riskiness and a lower level of safety of insurance operations, at the same time PRAT SG «TAS» received opposite results.

The auto insurance market is characterized by the following problems: insecurity of potential insurers in insurance products, declining purchasing power of the Ukrainian population, shortage of qualified specialists in the field of insurance and low level of insurance literacy of the population. Therefore, important steps to overcome these problems are: improvement of the economic situation in the country; substantiation of the tariff policy by insurers, especially those in whose portfolios insurance prevails; introduction of a system of informing citizens about the development of the insurance market; introduction of foreign experience in the field of motor vehicle insurance.

Practical implications. The obtained results can form the basis for further study of auto hull insurance as research contains features of investigated object, analysis of auto hull insurance market indexes and riskiness indicators. Also ways to overcome problems that have been described can be used for improving Ukrainians auto hull market.

Value/originality. In our research we have studied volatility of auto hull insurance and riskiness of insurance operations in the motor hull insurance market in Ukraine and have compared the results with the indices of the domestic insurance company that has not yet been investigated.